

ЗАЯВА
про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки
Плану дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного
мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року

Замовник:

Департамент економічного розвитку, зовнішніх зносин та з питань туризму і курортів Волинської обласної державної адміністрації

1. Назва документа державного планування

План дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року

2. Основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Проект Плану дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року (далі – План) – документ державного планування, спрямований на перехід Волинського вугільного мікрорегіону від залежності від вугледобувної промисловості до сталого розвитку та диверсифікованої економіки. Розроблення Плану було розпочато у 2023 році Волинською обласною військовою адміністрацією за підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) (розпорядження начальника Волинської обласної військової адміністрації від 30.11.2023 №502).

План дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року включає: опис процесу трансформації та ідентифікацію територій, які зазнають її впливу; оцінку економічних, соціальних і територіальних наслідків переходу до кліматично нейтральної економіки до 2050 року, визначення потреб розвитку та цілей для досягнення кліматично нейтральної економіки, оцінку узгодженості з відповідними стратегічними та планувальними документами національного, регіонального та локального рівнів, опис очікуваних інтервенцій в процесі трансформації, характеристику партнерства зацікавлених сторін в процесі трансформації, опис механізмів моніторингу та оцінки досягнутих результатів, визначення інституцій, відповідальних за імплементацію, координацію та моніторинг процесу трансформації, перелік індикаторів продукту або результату, характерні для трансформації, графік впровадження Плану.

Мета Плану дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року – справедлива трансформація Волинського вугільного мікрорегіону базується на основах концепцій «Справедливого переходу» та «Зеленого відтворення» та забезпечує дотримання інтересів усіх зацікавлених сторін в соціальному, економічному та екологічному розвитку територіальних громад мікрорегіону – буде досягатися через реалізацію оперативних цілей, які охоплюють усі аспекти трансформації мікрорегіону в напрямі відмови від вуглевидобутку.

У Плані дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року сформульовано наступні оперативні цілі:

1. Трансформована економіка Волинського вугільного мікрорегіону сприяє сталому розвитку та інноваційності мікрорегіону.

2. Екологічна сталість та зелений перехід формують привабливість території мікрорегіону для наступних поколінь.

3. Модернізована інфраструктура адаптована для потреб мешканців та бізнесу мікрорегіону.

4. Якісна система освіти та професійної підготовки відповідає новим вимогам ринку праці мікрорегіону.

5. Комплексна система соціальної підтримки вивільнених працівників вугледобувних підприємств та інших вразливих груп населення є інклюзивною та доступною.

6. Система управління трансформацією є прозорою та соціально відповідальною

План дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року узгоджується з низкою документів державного планування національного та регіонального рівнів. Серед них: Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 р. №2697-VIII; Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки (редакція документу відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» від 13 серпня 2024 р. № 940); Енергетична стратегія України на період до 2050 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 р. № 373-р); Проєкт Національного плану з енергетики та клімату України 2025-2030; Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 р. № 1363-р); Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року (схвалена рішенням Міжвідомчої комісії із забезпечення виконання рамкової конвенції ООН про зміну клімату (протокол від 16.02.2018 р. № 1); Національна економічна стратегія на період до 2030 року (затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179); Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 р. № 430-р); Концепція Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року (схвалена Постановою Кабінету Міністрів України від 22.09.2021 р. № 1024); Проєкт оновленої Стратегії розвитку Волинської області на період до 2027 року; Регіональна екологічна програма «Екологія 2023-2026» (затверджена наказом начальника Волинської обласної військової адміністрації 20.02.2023 р. № 59; із змінами відповідно до наказу начальника Волинської обласної військової адміністрації) від 06.02.2024 р. №29).

3. Якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів)

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» (стаття 2) регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування та поширюється на документи державного планування, які стосуються сільського господарства,

лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі, крім тих, що стосуються створення або розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Оцінка впливу на довкілля здійснюється з дотриманням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, з урахуванням стану довкілля в місці, де планується провадити плановану діяльність, екологічних ризиків і прогнозів, перспектив соціально-економічного розвитку регіону, потужності та видів сукупного впливу (прямого та опосередкованого) на довкілля, у тому числі з урахуванням впливу наявних об'єктів планованої діяльності та об'єктів, щодо яких отримано рішення про провадження планованої діяльності або розглядається питання про прийняття таких рішень.

План дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року визначає оперативні цілі і результати справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону, і не містить конкретних рішень про впровадження господарської діяльності (не визначає місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів), яка може мати значний вплив на довкілля, і щодо якої законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля. На досягнення зазначених у Плані результатів для реалізації визначених оперативних цілей в подальшому буде спланована реалізація конкретних заходів та проєктів, які будуть конкретизовані в окремих документах. Ці заходи та проєкти можуть, з-поміж іншого, належати до першої та другої категорій видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці відповідно до статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». При розробці таких документів має бути здійснена процедура оцінки впливу на довкілля.

4. Інформація про ймовірні наслідки: а) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення; б) для територій з природоохоронним статусом; в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

В ході здійснення стратегічної екологічної оцінки (далі – СЕО) Плану дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року, буде оцінено ймовірні наслідки його реалізації для таких компонентів: а) довкілля, у тому числі для здоров'я населення (атмосферне повітря; ґрунти і земельні ресурси; водні ресурси; відходи; біорізноманіття; наслідки для здоров'я населення (населення та інфраструктура); екологічне управління та моніторинг); б) територій з природоохоронним статусом (можливі наслідки для територій із природоохоронним статусом); в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (План дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року не містить достатньої інформації (включаючи масштаби планованої діяльності, місце її провадження, а також

можливі наслідки) щодо негативного транскордонного впливу внаслідок його реалізації).

5. Виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, у тому числі якщо документ державного планування не буде затверджено

Базуючись на аналізі соціально-економічної ситуації в державі загалом та на території Волинського вугільного мікрорегіону зокрема, а також прогнозах макроекономічних впливів, як альтернативи будуть розглянуті наступні сценарії:

1) Альтернатива 1 – гіпотетичний «нульовий» сценарій, за яким План не затверджується. Цей варіант виходить з того, що зберігається нинішній стан речей, а розвиток Волинського вугільного мікрорегіону регіону відбуватимуться інертно;

2) Альтернатива 2 – затвердження запропонованого варіанту Плану в тому вигляді, в якому він поданий для проходження процедури СЕО;

3) Альтернатива 3 – передбачає врахування в документі державного планування пропозицій та зауважень щодо покращення стану довкілля, в тому числі здоров'я населення, які надійдуть за результатами громадського обговорення та консультацій з органами виконавчої влади Плану дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року та Звіту про його стратегічну екологічну оцінку. Водночас цей сценарій може передбачати додаткові витрати ресурсів для його реалізації. Оцінка вищевказаних альтернативних варіантів буде наведена у Звіті про СЕО.

6. Дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час стратегічної екологічної оцінки

Стратегічна екологічна оцінка здійснюється з метою прогнозування коротко-, середньо- та довгострокового впливу реалізації планувального документа на середовище життєдіяльності населення громади, виявлення потенційних загроз довкіллю та шляхів пом'якшення їхнього впливу на довкілля та стан здоров'я населення.

Послідовність дій з розробки Звіту про стратегічну екологічну оцінку Плану дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року передбачає:

– збір первинної інформації про поточний стан довкілля в розрізі впливу на основні його компоненти. Для проведення СЕО Плану буде використана наступна інформація: доповіді про стан довкілля; статистична інформація; інформація, яка включена в інші акти законодавства, дотичні до проєкту ДДП; дані моніторингу стану довкілля; експертні оцінки; інша доступна інформація;

– проведення аналізу та оцінки впливу реалізації Плану на окремі компоненти довкілля та стан здоров'я населення, визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру;

– консультації з громадськістю та органами державної влади з метою врахування в Плані обґрунтованих зауважень та пропозицій.

Під час процедури СЕО будуть використані такі методи участі громадськості, як інформування, консультування, громадське обговорення.

Всі етапи дослідження будуть проведені з врахуванням вимог нормативно-правових актів у сфері екологічної безпеки та санітарно-епідеміологічного благополуччя населення.

У Звіті про СЕО будуть запропоновані критерії для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

7. Заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Для запобігання появі потенційних негативних наслідків виконання Плану дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року, а також зменшення їх можливого негативного впливу пропонується реалізація комплексу заходів в розрізі компонентів довкілля: атмосферне повітря, водні ресурси, земельні ресурси, поводження з відходами. Більшість заходів враховані під час підготовки ідей проєктів до Плану.

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» встановлено використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями з додержанням обов'язкових екологічних вимог:

а) раціонального й економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій;

б) здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища;

в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів;

г) застосування біологічних, хімічних і інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища й безпеку здоров'я населення;

д) збереження територій і об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають особливій охороні;

е) здійснення заходів щодо збереження й невиснажливого використання біологічного різноманіття під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами.

Також, будуть враховані заходи спрямовані на запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для здоров'я населення, визначатимуться відповідно до вимог Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

У результаті здійснення СЕО Плану дій зі справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області на період до 2030 року будуть сформовані заходи і рекомендації щодо запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для довкілля, у тому числі здоров'я населення, які можуть виникнути під час реалізації Плану. Зазначені заходи і рекомендації ґрунтуватимуться на результатах проведеного в межах СЕО аналізу та визначатимуться відповідно до вимог Закону України «Про систему громадського здоров'я» та з врахуванням інших чинних нормативно-правових

актів щодо охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів.

8. Пропозиції щодо структури та змісту звіту про стратегічну екологічну оцінку

Структура звіту про стратегічну екологічну оцінку повинна враховувати вимоги статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» і містити наступну інформацію:

1) зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування;

2) характеристику поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);

3) характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);

4) екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);

5) зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування;

6) опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;

7) заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування;

8) обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки);

9) заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

10) опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності);

11) резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію.

9. Орган, до якого подаються зауваження і пропозиції та строки їх подання

Департамент економічного розвитку, зовнішніх зносин та з питань туризму і курортів Волинської обласної державної адміністрації на адресу: 43027, Волинська область, м. Луцьк, Київський майдан, 9 або в електронному вигляді на електронну адресу: o.tkachuk@zovn.voladm.gov.ua (з поміткою в темі листа «Пропозиції до Заяви про SEO Плану трансформації»).

Строк подання зауважень і пропозицій до Заяви про визначення обсягу SEO – 10 днів з дати оприлюднення, тобто з 03.10.2024 до 14.10.2024.